

F O A I E

pentru

minte, inimă si literatură.

№. 7.

Luni, 17. Februarie

1847.

Префачериле днвѣдѣтѣрилор дин
Молдова.

Дѣпъ о тѣлѣ де днчеркѣрѣ зѣдар-
ниче фѣкѣте дн доринѣ де а афла чева
деспре мистичисм, зп амик тѣ дѣсѣ шѣ дн
класѣ зпѣ професор де филозофие дин Па-
рис, кареле вестисѣ кѣ кѣтева зиле маѣ дн-
пайнте кѣ ва трѣта деспре ачѣастѣ мате-
рие. „Domniilor, zice el, шидѣ Дваострѣ
че вреа сѣ зикѣ мистичисмѣл? Мистичисмѣл
Domniilor, мистичисмѣл Domniilor есте оаре
чева мистик!“ Стрѣватѣ чине поате лѣ-
кѣрѣл ачѣаста; еѣ дѣпъ о лѣпъ т'ам маѣ
черкат; днсѣ атѣоче вѣзѣи пе професорѣл
теѣ свѣндѣсе пе катѣдрѣ шѣ днчепѣндѣшѣ
лекѣиѣ кѣ кѣвѣнтѣл „Domniilor“ адресат
зпикѣлѣи сеѣ елев, че поате дин днтѣт-
пларе се гѣсисѣ дн ачел клас, саѣ кѣ поате
сѣ фѣ фост шѣ плѣтит ка сѣ рѣвде а і сѣ
дѣвѣта о лекѣие. Дн ори каре днтѣтпларе
еѣ атѣта шѣ акѣт вѣне, кѣ мистичисмѣл
поате фѣ де маѣ тѣлте фелѣзѣрѣ, динтре каре
зпѣл есте шѣ ачел дескоперѣт де D. Ioan
Гика, пе кѣнд і сѣ зичѣа: „Сапѣ, Сапѣ,
doar ы da de апѣ.“ Дн минѣор (сѣпѣто-
рѣв) вѣп шѣе зпде сѣ сте, кѣчѣ аша апѣ
аѣ ешит кѣт пеаѣ спѣлат инстѣтѣтѣрилѣ,
школѣиле реале, колеѣиѣл, филозофѣа, факѣл-

тата де дрепѣ шѣ лимбеле. Маѣ вѣртос
тѣ спалѣ де фѣрѣ де леѣиле тѣле шѣ де
пѣкатѣл теѣ тѣ кѣрѣдѣе; кѣ фѣрѣ де
леѣа теа еѣ о кѣпоск шѣ пѣкатѣл теѣ
днпайнтеа теа есте пѣрѣре. Лѣкѣрѣиле сѣнт
дате пе фаѣтѣ, резонѣл аѣ предомнѣт дн
префачерѣ шѣ пѣ маѣ пѣцѣн пѣдѣждѣим кѣ
ачѣаста ва трѣтѣфа шѣ дн пѣпереа персо-
налѣлѣи днсѣрѣиѣат кѣ реалѣзареа. — „ὡς
ἀν δικαιοσύνης ἐν τοῖς λόγοις σου, καὶ κηρύσσης ἐν τῷ
κρίνεισθαί σε“ —

Ори че днвѣдѣтѣрѣ трѣвѣе сѣ фѣе по-
трѣвѣитѣ кѣ трѣвѣиѣдѣеле че се сѣндѣск дн-
тр'о соѣиѣтате, аша ка фѣе чине, дѣпъ по-
зиѣиѣа соѣиѣлѣ че окѣпѣ сѣ поатѣ а се де-
сѣвѣрѣшѣ шѣ а се лѣмина дн ачѣа, кѣ каре
есте менѣт а се окѣна, саѣ днтѣрѣнд дн
фѣнкѣиѣле пѣвлѣче, саѣ дндрѣнтѣндѣшѣи
пашѣи сѣре кѣвтареа пѣиѣеѣ де тоате зилеле
кѣ ратѣрилѣ индѣстриале.) Анплекѣнд ачѣст
прѣнѣип ла фаптеле ешитѣ дин черкареа
зрѣатѣ дн школѣиле пѣвлѣче, днкѣ де тѣлат
пеат днролат днтре ачѣе че прѣтѣндеаѣ
префачерѣ. Грѣтѣада школѣерѣлор че зп-
вѣл дн школѣиле пѣвлѣче есте ешитѣ дин
ачѣа трѣапѣтѣ соѣиѣлѣ, каре вѣкѣрос се де-
прѣнде кѣ днвѣдѣтѣтѣра дн кѣрѣере чел тѣлат
де шапте апѣ, пѣрѣт че се лѣминѣазѣл ка
сѣшѣиѣа де сеапѣтѣ шѣ сѣ се апѣче де кѣ-

вернісалъ; чи апоі дивдѣтъра не каре
кѣ сете о кѣта тінерімеа ачеаста, аша
ера организатъ кѣт пічі дн 14 ачі съ пѣ
се поатъ съвѣрші, ші пентрѣ а кѣріа до-
вѣндіре школіе фѣсерѣ сіліте пѣлъ дн
лѣнеле трекуте де а да тіжлоаче спре а
се дінеа тінеріі де класѣрі, ші кѣ тоате
ачесте аіче аша пѣ съ пѣтеа днпеле кла-
сѣріле; днкѣт акѣм ажѣнсесе пѣтѣрѣл е-
левілор дн ачесте, днтр'о старе кѣ пѣлт
маі рідіколъ декѣт ачеа арѣтатъ дн Nr.
11 а Фойі шііодіфіче ші лігераре*). Дн
авѣзѣрі аѣ ешіт прогресѣл, ка дн віиторіме
фѣрт 12 елеві съ пѣ се діпѣ клас. Ресѣл-
татѣл а впеі асеміне дивдѣтърї ера, кѣ
дѣпѣ че днсѣршіт зп тіпѣр се дінеа ші
се фѣчеа добѣ де карте, апоі окѣртѣіреа
сѣ ведеа невоітѣ ка пѣмаі декѣт сѣі деа
кївернісалъ дн слѣжѣеле статѣлѣі,
ші дн ачест кїп прїп днтіа вінефачере
лѣа асѣпрѣш дндаторїреа де а коптіпѣа
пѣлъ ла торпѣнт кѣ dare де слѣжѣ ші
прїп зрмаре де пѣне. Лѣмінареа зічеа
тінерімеі „sinite parvulos venire ad me,
кареа де ар фї фост аззітѣ астѣзі ар тре-
вѣі сѣ фїе статѣл кѣ зп пѣтол де чел пѣ-
дїп 15,000 де жѣдекѣторї ші правїлісті
ші філософї дестоїнічі а окѣпа сѣтішоара
де постѣрі вредніче пентрѣ астѣел де фѣ-
пѣрї, днсѣ че с'ар фї фѣкѣт кѣ рѣтѣшїда
де 14,900? маі алес кѣнд пої ведем кѣ
пічі чеі 15 дїпломатїзаци пѣ с'аѣ пѣс дн
старе аш пѣтеа апліка кѣпоціпдеге мор.
Сїстемѣл де інстрѣдіе пѣвлікѣ зрмат пѣ-
пѣ акѣма, дескїзїнд тѣтѣрора пѣмаі ка-
ріерѣ де фѣнкціонарі аї статѣлѣі, карїерѣ
кеар астѣзі дндестѣл де днресвїтѣ, аѣ трас

лѣареа атїнте а окѣртѣіреі, каре лѣвдѣнї
де вѣсѣлѣ тѣпѣтѣітоареле прїпціпї а вѣр-
ваділор лѣмінаці аѣ авѣт кѣражѣл а сѣв-
дїп рѣдѣчіпѣ фѣлтѣпа рѣлѣві ші кѣ сіпѣ-
рїтате а скоате афарѣ програмѣл префа-
череі фѣкѣте дн школі. Пѣлог ші тѣ-
тѣпѣгѣсск пентрѣ тоді ачеіа че'ші днкіпѣ
еск, кѣ де акѣм днпїнте пастѣріле че
сѣпѣт домпїторїі кодрілор декѣт дн днпѣ
перекѣл попдіі, темѣндѣссе ка разеле мѣ-
тїнеі сѣ пѣ ле арѣте глосѣл дн каре сѣ
тѣвѣлеск, аѣ порѣнчіт ка сѣ стеа соареле
ші сѣ пѣ маі рѣсарѣ! Ла ачеаста респѣн-
дем кѣ о лѣмінатѣ днгрїжіре аѣ пѣс дн
локѣл містїчістѣлѣі о дивдѣтърѣ, каре
прїп днсаш вѣпѣтатеа ші фолосѣл еї сѣ
трагѣ ла сіне пе тоді ачеі че аѣ пѣвое дн
дѣпѣса, фѣрѣ сѣ маі фїе требѣіндѣ де коп-
вікѣтѣрі, ка кѣ дѣпѣса сѣ се поатѣ кївернісі-
фѣрѣ сѣ маі стѣрѣаскѣ чїнева пе ла
шеле зпора ші алтора, о дивдѣтърѣ зіпѣ
варе се дорѣще претѣіндене де вѣрѣваці
че дорѣсск віпеле класеі чеі маі пѣмеросѣ
дїп соціетате. Ачелор днп ромѣні, карї
днпрезѣпѣ кѣ тїне аѣ зрмат дн іарпа тре-
кѣтѣ кѣрсѣл D. Michel chevalier асѣпрѣ
ачестѣві обїект, ле снѣп кѣ префачереа нѣч-
есте дн армонїе кѣ ідеїле вестїтѣлѣі про-
фесор дѣла колецілѣ Франціеі днп Парїс
ші дн віиторіме кеар ші зѣражеле потрї-
віте пентрѣ астѣ дивдѣтърѣ пѣ пе вор-
ліпсі. Програмѣл есте де фадѣ ші тре-
вїіндеге челе маі діпѣтѣл а соціетѣдіі асѣ-
тїне; днтрѣ кѣт дарѣ ачесте се вор дн-
дестѣла, днтрѣ кѣт ва есіста екопомїе дн
каса шкоалелор, днтрѣ кѣт нова дивдѣ-
дѣтърѣ пѣ ва форма декѣт фѣпѣтѣрі, каре
днтрѣсѣвдоареа федїі мор сѣшї агонїсакѣ
о пѣїне дѣлѣче ші чїпстїтѣ аплікѣндѣссе ла

*) 1844.

ridiculus mus сѣ ва nimici dinaintea фоло-
сълѣ че поате авеа содиетатеа дин ачестѣ
длвдѣтърѣ. — Din ачест поѣ програм
саѣ isconit limbеле моарте елина шѣ ла-
тина, поезѣа, мѣтолоѣа, прекѣт шѣ алте а-
семѣне лѣврѣри кѣ тотѣл петрѣвѣче содиѣ-
тѣдѣлор че кавтѣ а се пѣне пе калеа про-
пѣширеѣ. Лѣкашѣл ачестор кѣпошѣнде есте
deskis тѣтѣрор ачелор че пѣмаѣ петрѣ им-
портанѣа лор дѣтрѣнскѣл ле кавтѣ, шѣ
кѣрора ле сѣнт ертате астѣел де дѣде-
летнѣчѣри. Шѣрѣереа ачѣаста аре дѣ фа-
ворѣл сѣѣ пе тоѣѣ стрѣлѣчѣдѣи вѣрѣваѣ че кѣ
дѣрере аѣ черчетат мѣжлоачеле де лѣми-
паре а грѣшѣлор попоарѣлор, прекѣт
шѣ трѣвѣнделе содиѣтѣдѣлор moderne. Ти-
перѣмеѣ астѣзѣ сѣ дѣ кѣпошѣнда исвоаре-
лор дин каре сѣ поате скоате тѣкнѣта вѣе-
дѣвѣре шѣ дѣнавѣдѣреа содиѣалѣ. О тѣрѣл лѣ-
тинатѣ дѣ аратѣ калеа че дѣче дѣ лѣмеа
матѣриѣалѣ, пе каре тѣперѣмеа трѣвѣе сѣ о
кѣпоаскѣл, сѣ о domineze шѣ сѣ о дѣтре-
вѣндезе дѣ дѣдѣствлареа интересѣлор еѣ
шѣ а патриѣеѣ дѣтрѣдѣеѣ. Кѣ ачѣастѣ дѣректѣе
матѣриѣалѣ ниѣи пѣ се кавтѣ, дар ниѣи пѣ се
поате а се стѣнде кандѣла рѣлиѣиосѣтѣдѣи
шѣ а наѣионалистѣлѣ дин грѣмаѣа попо-
рѣлѣи пострѣ, кѣчѣ есѣстенѣиѣа ачѣестора есте
кѣпоаскѣтѣ шѣ аша дѣпорѣндѣитѣ, кѣт тѣпе-
рѣмеа че се ва аплика ма асемѣне лѣврѣри
кѣ скоп де а се кѣверниѣи кѣ дѣлселе, аре
пѣнеа са рѣзѣматѣ пе темѣеѣл дрептѣри-
лор че ле аре клерѣл дин деара поастрѣ.

Daї apoї шѣ кѣар дѣ дѣсѣш програмѣа
поѣ vedem фѣгѣрѣнд маѣ дѣтѣлѣ ачѣесте кѣ-
пошѣнде. Програмѣа ачѣеста есте зрѣтѣ-
торѣл, дѣ орѣндѣитѣ кѣ ачѣесѣрѣле самѣ дѣнѣ
импортанѣа матѣриѣлор:

1. Рѣлиѣиѣ	чеасѣри
2. Лѣмба ромѣлѣ, адектѣ етѣмолоѣиѣ, син-
таксѣл, стилѣл шѣ композѣиѣле звѣале	6
3. Истѣриѣ шѣ геогрѣфиѣ дѣнеовѣде шѣ
а патриѣеѣ дѣ специѣл	12
4. Шѣнделе патѣрѣале, истѣриѣа патѣрѣалѣ,
фѣзѣка, хѣмиѣ, апликаѣиѣле ма агрѣкѣлѣ-
тѣрѣ шѣ екопѣмиѣ каспѣкѣ	16
5. Шѣнделе матѣматѣче, аритѣметѣка,
кѣнтавѣлитѣте, алѣеврѣ, геометрѣе, а-
пликаѣиѣ ма кѣнстрѣкѣдѣи шѣ арпѣнтѣаж	16
6. Шѣнделе содиѣале, екопѣмиѣ полѣтѣкѣ,
статѣстѣка кѣмерѣиѣалѣ шѣ прочѣдѣзѣра
кѣ капѣл ал 8ле дин рѣгѣламент шѣ
кѣ тоате леѣѣме прѣвѣитоаре асѣпра
кѣмерѣцѣлѣи, манѣфактѣрѣеѣ шѣ агрѣ-
кѣлѣтѣрѣеѣ дѣреѣ	17
7. Десѣнѣл	10
	11

88

Адектѣ пѣсте тот 88 де чеасѣри пе
фѣекарѣ сѣптѣмѣлѣ петрѣ тоате обѣекте-
ле; осѣвит де дѣѣ чеасѣри пе фѣекарѣ зѣ
петрѣ рѣпетѣдѣи шѣ кѣпѣетѣл обѣектелор
дѣкѣ петѣпѣрѣте. Ачѣесте дѣлвдѣтѣрѣи сѣнт
ашѣзате а фѣ стрѣкѣратѣ де тѣперѣ дѣ па-
трѣ анѣ, дѣтрѣ каре матѣриѣле сѣнт дѣ-
пѣрдѣте дѣ кѣпѣл зрѣтѣтор:

Анѣл I.	Анѣл II.	Анѣл III.	Анѣл IV.
Рѣлиѣиѣ 4	Рѣлиѣиѣ 2.	Стилѣл 4.	Композѣиѣи звѣале 4
Етѣмолоѣиѣ 2	Сѣнтѣксѣл 2.	Геомѣтѣриѣ 5.	Арпѣнтѣаж шѣ кѣн- стрѣкѣдѣи 5
Геогрѣфиѣ 4	Геогрѣфиѣ 4.	Хѣмиѣ 4.	Агрѣкѣлѣтѣзѣра 3
Истѣриѣа 4	Истѣриѣа 4.	Статѣстѣка 4.	Екопѣмиѣ полѣтѣкѣ 3
Аритѣметѣка 4	Алѣевѣра 3.	Кѣнтавѣлитѣте 2.	Прѣоѣдѣзѣра 3
Истѣриѣа пат. 2	Истѣриѣа пат. 2.	Десѣн 3.	Десѣн 4
Калигрѣфиѣ 2	Фѣзѣка 3.		
	Калигр. шѣ Dec. 2.		

22 чеасѣри пе фѣекарѣ сѣптѣмѣлѣ дѣ фѣекарѣ клас.

)(

Копіи попорълъ, дъпъ че аѣ довъндіт кѣнощиделе дичепътоаре де градъл дотъѣз дн кърцере де треі ані, трек ла ачесте довъдъгъри де маі сѣс, вѣшїте де градъл ал 2ле, кѣ каре дичеіе кърсъл дн кърцере де алці патрѣ ані шї дн діастїмъ де шепте ані дшї агонїсеск кѣнощиделе теоретїче спре а се пѣте дъче ла практїка вревнѣі рат дїн їндѣстріїле: агріколъ, мапѣфактъралъ шї комерціале, саѣ а се де стїна ла а фї арпентар, констрѣктор, капделїст шї контабіл. —

(Ва ѣрма.)

Трѣсѣрі вшѣре дїн їсторїа Полонїеї.

(Ѣрмаре.)

Кѣпа атърѣчвїмор Полонїеї дикъ пѣ се дшплѣсе. Ам зїс маї сѣс, кѣ дїсїденції де тѣте леціле дикъ пе ла 1563 дн кеїесеръ трактате де екалітате кѣ р. католичїї; дар ачеціа дикъ дела 1717 дн чепѣсеръ а кѣлка дн пїчоаре дрептѣріле дїсїденцімор. Кѣлѣгърії їесвїдї аѣ фост карїї ацідаръ флактра; еї пе ла 1724 рїдїкаръ ла Торн ѣн трївнлал крїмїнал асѣпра еретїчїмор, прїн каре дедеръ сепналъл воеї вре дѣвершѣнате шї колкѣїтѣре. Дн дїетеле дела 1733 шї 1736 католичїї пѣ маї сѣферїръ пїчї ѣн депѣтат де алтъ конфесїе, ва шї дела алте дерегъторїї пѣвлїче скѣсеръ пе протестандї шї пе рѣсърїтенїї пѣвнїдї. Аша ачеї дїсїденці кѣ атът ера маї гата а кѣѣта протекціе шї дрептате ла алте статрї! Престе ачестеа Полонїа дн зїле ле ачелеа внїнд вшорїтеа шї фрїволїтатеа франдозаскъ кѣ крѣзїтеа славїкъ, шї кѣ

десѣрѣл пѣравѣрїлор, їар анѣте кѣ се вїреа ла поѣтеле трѣпещї, де каре вѣл маї тѣтѣ Еѣропа, рекѣѣгъ греѣ дн веакрїле варварїеї. Патїмеле ера дн о фетѣ вере фѣарте перїкѣлоасъ, пе кѣнд рецеа Авгѣст III. тѣрі дн 5. Окт. 1763.

Нѣъ алецере, нѣъ мїшкаре шї сѣшїѣре а пагїеї. Анархїа партїделор-вої рещї акасъ, дар маї тѣлт їнфлѣнгда стрѣїн амерїнда кѣ перїчѣпе. Дшпѣрѣтеаса Катарїна II. а Рѣсїеї, кареа їзѣвїа пе графѣ Станїслаѣ Понїатовскї, че фѣсесе со ал Полонїеї ла Петерсѣбург, ста сѣ кѣщїн пентрѣ ел тронъл Полонїеї; каса фамїліеї Царгорїскї дикъ л ажѣта. Дїн контрѣ Австрїа череа тронъл тот пентрѣ ѣн прїнчїпе де Саксонїа, непот ал лѣї Авгѣст; ачелан дїсѣ фїїнд пѣмаї де 13 ані дъпъ леціл полѣне пѣ пѣтеа їнтра дн кандидадїе. Прїсїа пе атѣпчї аліатъ кѣ Рѣсїа пѣ ера дн контра Катарїнеї. Мѣлці патриѣдї полонсе темеа шї фѣѣеа де дїктатѣра стрѣїнъ атѣта пѣмаї, кѣ гласъл лор дн сгомотѣ патїмелор спѣнегътѣре пѣ се азїа. Ма тѣлте алте фамїлії полѣне вѣпа короад пентрѣ каселе лор. Фїїнд опїнїїле аш десїнпате шї статъл арѣкат дн гѣра анархїеї, Катарїна фѣрѣ а маї днтреѣа, дш лѣъ прїчїнъ а трїмїте трѣпе тѣскълед токма дн Варшавїа, зїкѣнд кѣ фаче ачѣе ста ка вечїнъ шї ка прїетїнъ вѣпъ а Полонїеї. Дїн ачест мїнѣт се днчепе агонї де мѣрте а Полонїеї, ї се дескїде о нѣ епохъ їсторїкъ, кареа дїсѣ пѣ ѣ алт чеѣ декѣт чеа маї трїстѣ трагедїе, о трагедїе днтрѣ кареа ведем челе маї маї, челе маї дндрѣсѣде шї маї днфїѣорѣтѣре кѣл кѣрї де дрептѣріле попѣрълор шї да сфїѣ теле дрептѣрї але оменїнїї, сѣѣѣршїте пе

фагъ, да ведерѣа лѣтїи, дазечїт скъндъ-
лїтоаре прїи кѣтева мїнчвнї дипломатїче
грѣсе; о десетърѣ де сїль шї де вїкленїе,
невреднїкъ де ѳменї шї де крещїїи, кареа
нїчї дшї маї аре пѣрекеа дїи зїлеле ап-
тїчїлор romanї. Кѣдерѣа Полонїеї вестї Ев-
ропеї кѣ глас детъпѣторїв, кѣ кѣмпѣна,
екалїтатеа полїтїкъ е рѣстѣрпатъ, кѣ
аѣ днчепѣт а domnї сїла днвїнгѣтѳоре;
кѣ дрептѣл пѣвлїк, респектарѣа свѣ-
ранїтѣдїї статѣрїлор аѣ апѣс, кѣ, прекѣм
аѣ зїс ла ачеаста мареле їсторїк Ioan Müller,
Dumnezeѣ voi а да не фагъ моралї-
татеа челор марї, — адїкъ прїи апѣса-
рѣа Полонїеї.

Аша дар Станїслаѣ Попїатовскї ѳѣ кан-
дїдат де сїль. Че е дрепт ел ера вѣрват
вѣн шї мїнѣос; дар атѣта нѣ е дестѣл.
Дндатъ дѣпъ ачеа сїль маї тѣлдї магнадї
аї дѣреї шї апѣте генералѣл корѳнеї Бра-
нїдкї, прїнчїпеле Radzїvїл, авнїї Потокї
шї кѣ еї алдїї пѣрѣсїрѣ діета, се трасерѣ
да фортѣределе лор шї порнїрѣ прегѣ.
тїрї де рѣсвоїѣ, да време че епїскопѣл
Кракавїеї Солтїк, шї кѣ ел о сѣтѣ де
сенаторї шї депѣтадї рѣмасерѣ да Вар-
шавїа спре а се лѣпта дндешерт асѣпра
partїдеї кѣщїгате де Катарїна пенѣрѣ По-
пїатовскї. Песте пѣдїи ошїрїле лѣї Radzї-
vїл шї Бранїдкї, ѳвсерѣ вѣтѣте шї сѣпѣсе
де прекѣмпѣлїтѳореа пѣтере а дѣшманїлор
Полонїеї, їар Станїслаѣ Авгѣст Попїа-
товскї ѳѣ алес де реѣе ла 7. Септ. 1764.
дѣпъ каре се репѣтѳрсе лїнїѣеа да статъ
дѣсѣ пѣмаї не ѣн тїмп скѣрт.

Десѣнарѣа песте пѣдїи се репѣтоарсе
тѣлѣт маї кѣмплїтѣ декѣт орї кѣнд алѣ-
датъ. Чеарта релѣеѳѣсѣ, саѣ маї дрепт
зїкѣнд пѣмаї понеаскѣ апрїнсе рѣсвоїѣ дїи

лѣвнѣрѣ, їар претенсїї де толерандїе де-
дерѣ ѣн темейѣ — де шї мїнчїнос — а
кѣлка да пїчѳоре дрептѣл попѳрѣлор. Ѓатъ
кѣм. * Dїcїdendїї, адїкъ протестандїї
шї греко-пезнїдїї вѣзѣадѣсе деспоїедї
кѣ недрептате де лїбертатеа релѣеѳѣсѣ, пре-
тїндеа рестаѣрарѣа да дрептѣрїле авѣте.
Реѣеле Станїслаѣ шї прїетїнїї рекѣвноскѣрѣ
кѣ dїcїdendїї сѣнт асѣпрїдї; дѣсѣ о партї-
дѣ а католїчїлор се рѣзїма кѣ пїчѳорѣл да
праг шї нѣ воїеа а да нїмїк. Католїчїї се
трѣѣеа ла ѣша патрїотїсѣмлїї, зїкѣнд, кѣ
dїcїdendїї кѣтѣ протекдїа пѣтерїлор стрѣї-
не, (протестандїї не а Прѣсїеї, Данїеї, Ан-
глїеї, пезнїдїї не а Рѣсїеї), кѣм шї ера
да адеѣр. Ѓатъ че ва сѣ зїкѣ а вѣла
протекдїе стрѣїнѣ шї а нѣ рѣтѣнеа статъ-
торнїк не лѣнгѣ претенсїїле ѳѣкѣте ачї
акасѣ, дар ѳѣкѣте непѣчетат, репоїте, ре-
педїте. Нѣмїтеле патрѣ пѣтерї стрѣїне
ла діета Полонїеї дїи 1766 претїнсерѣ пен-
трѣ dїcїdendїї полонїї тѳте дрептѣрїле еклї-
сїастїче шї чївїле, де каре сѣѣ ѣкѣрат маї
паїнте шї не каре мїнѣеа шї ѳменїтеѣ ла
черѣа шї да парѣеа лор. Дар чеї маї а-
прїишї дїи католїчїї кондѣшї маї вѣртос
де епїскопѣл Солтїк ал Кракавїеї стетерѣ
да конѣрѣ кѣ маре фок; дѣсѣ шї алдїї
вѣрѣвадїї лѣмїнадїї ѣра греѣ не dїcїdendїї
токма пенѣрѣ ачеаа, кѣ еї вѣла протекдїе
стрѣїнѣ, кѣ кїета не стрѣїнї ка сѣшї ва-
ѣе пасѣл да тревїле дїи лѣвнѣрѣ але По-
лонїеї, не каре пѣмаї вѣрѣвадїї еї авеа але
комѣзне, вїде рѣѣ, орї кѣм, токма дѣпъ
дрептѣл чешї апѣрѣ шї дшї пѣстрѣазѣ.
кѣ тѣлѣт тѣрїе орї каре алт стат евро-
пеан, ва шї варбар. Де ачї зрѣтѣ, кѣ зїса
дїетѣ кѣрсе неспѣс де сгомѣтос, їар dїcї-
dendїї доѣвнїдрѣ дрептѣрї преа пѣдїне, кѣ

каре нічі єї, нічі пѣтеріле апѣрѣторѣ пѣ
ера дѣдѣстѣлатѣ. — Дѣтрѣачеа тог кѣ
ачест прїлеж се дѣде пѣ фадѣ шї скопѣл
чел секрет ал пѣтерїмор стрїне. Скопѣл
аместекѣрїї мор дѣ казса дїсїдѣнцїлор п'аѣ
фост а дѣпѣкѣ, нічі а фѣрїчі пѣ Поло-
ліа, чїа о дѣпѣрѣкїе шї маї таре. Ачеа-
ста се адеверї преа вїне атѣнчї, кѣнд фѣр-
тѣселе шї сѣїнтеле пропѣверїале кѣторѣва
магнацї кѣм аѣ фост прїнчїпеле Царто-
рїдкї шї алцїї, ка афѣрїсїтѣл дрепт де лі-
berum veto сѣ се шѣаргѣ, пѣ се прїмїрѣ
нічі дѣкѣм дѣ діетѣ. Дакѣ ачел дрепт се
сѣърта шї кѣдеа; дакѣ дѣ Полонїа ка дѣ
тѣте статѣрїле неорвїте се дѣтродѣчеа ла
діетѣ дрептѣл де маїорїтате, дѣкѣт ачел
прїект сѣ фїе рекѣпоскѣт шї дѣтѣрїт де
леѣеа цѣрѣї дѣдаторїторѣ. пѣ каре дѣ
прїметѣе партеа чеа маї таре а тѣдѣла-
рїлор діетѣї, агѣнчї капетеле де їдрѣ але
анархїеї дѣчѣта; реѣеле, гѣверѣл шїа кѣ
аре сѣ цїе кѣ чеї маї тѣлцї шї сѣ дѣ-
грїжаскѣ пѣнтрѣ пѣзїрѣа шї обсерѣарѣа
лѣдїлор. Веде дѣсѣ орї чїне, кѣ регѣлѣп.
дѣсе астѣелїѣ діета Полонїеї, пѣскѣрѣа
стрїнїлор дѣ тѣрѣвре тѣрѣвеа сѣ дѣчѣте
шї пѣдеждїле челе пѣкѣратѣ ера сѣ се таїе.

Акѣта дїсїдѣнцїї дѣчѣпѣрѣ а се кон-
фѣдера, адїкѣ дѣшї вѣрїѣ вїстїерїа шї ар-
теме дїн маї тѣлте дїнѣтѣрї ла во лок,
атѣт спѣре а стѣрче маї маї дрѣптѣрї де-
ла діетѣ, кѣт шї спѣре а се апѣра де ачеа
партїдѣ а католичїлор, кареа нічі атѣта пѣ
воїеа але лѣса, кѣт ле дѣде діета. Дар
пѣ пѣмаї протѣстанцїї, чї шї католичїї сѣпт
пѣмїре де тѣлконтѣндї се конфѣдѣрарѣ
асѣпра діетѣї. Новїлімеа шї магнацїї дїн
Полонїа таре шї мїкѣ, дїн Пѣрѣсїа полѣпѣ
шї дїн Літѣванїа алѣрга ла арте. Прїнчї-

пеле Радзївіл, каре кѣм вѣдѣрѣм стѣтѣ
дѣ контра адеверїї лѣї Попїатовскї
а рѣшїлор, се дѣпѣкѣ кѣ ачецїа шї
фѣкѣ маршалѣл конфѣдѣрацїеї дїсїдѣнцїлор
De алтѣ парте Австрїа се гѣтї а рїдї
арте лѣогѣ католичїї полонї; астѣда
дѣсѣ фѣрѣ нічі ва рѣсѣлат, пѣнтрѣ
фїнд Пѣрѣсїа шї Пѣрѣсїа стрїне вѣпте дї стѣ
пѣрарѣ їдѣеала. — Кѣ пѣдежде кѣ дѣ
сѣр дѣпѣкѣ фатала тѣрѣврѣре се дѣскї
о алтѣ діетѣ ла а. 1767, дар ачеаста
шї маї вїфорѣсѣ дѣкѣт чеаалатѣ. Кѣдї
епїскопї се арѣнкарѣ кѣ тѣпїе тѣлт дѣ
фѣрвїпте асѣпра дїсїдѣнцїлор шї асѣпра
шїлор апѣрѣторї аї ачѣстора. Атѣнчї,
лѣкрѣ неавзїт — прїнчїпеле Рѣппїн солѣ
Пѣрѣсїеї ла кѣртеа Полонїеї фѣрѣ аї пѣ
де орї че, дѣ 13. шї 14. Окт. порѣнчї
се апѣка шї а се дѣче дѣ Пѣрѣсїа ла прї
сѣре атѣт епїскопїї католичїї де Крака
шї Кїов, кѣт шї алцїї маї тѣлцї магна-
тїрѣнї. Ачеаста фѣкѣндѣсе, діета сѣп
тѣлпѣтатѣ се спарсе шї се рѣспѣндї, рї
тѣлпѣнд пѣ лок пѣмаї о комїсіеї, спѣрѣ
негодїа кѣ прїнчїпеле Рѣппїн шї кѣ солѣ
челорлалте пѣтерї. — Дїн ачѣсте сѣѣтѣ
ешї о леѣе фаворїтоаре дїсїдѣнцїлор
кареа де-шї папа Рѣмеї протѣстѣ асѣпрѣ
діета рѣадѣлатѣ ла 29. Фѣвр. 1768 о прї

Фанатїзмѣл рѣлѣціос, вѣра націона
(а полонїлор дѣ контра пѣнцїлор шї
тѣскалїлор), спїрїтѣл діеволек де партїї
тѣте ачѣстеа се вѣрїѣ асѣпра пѣчїї де
касѣ, їар секретеле тѣїестрїї але Фран-
сѣла пѣїчѣтат дѣ фокѣл арѣеторїѣ сѣ
сѣзѣл. Дѣчї дѣдатѣ дѣпѣл дѣкїдѣреа дѣ
теї се фортѣ о конфѣдѣрацїе а тѣлко
тѣнцїлор католичїї дѣ Подолїа, а кѣт
маршал се алеасе Красїнскї, їар чѣнтрѣ

ди въ фортъреда Бар авкатъ къ сіа. Алте конфедерациі, към въ чеа дела Львлин, чеа дела Халич, свнт маршалъ Потокі ші алта ла Кракавіа се воіръ дн сврт къ чеа дела Бар. — Іатъ че фъ чеа фаталъ дрепт де liberum veto; орі каре петвдвмт се пвтеа рвсквла дн контра діетеі, дн контра гвверпвлі ші кіар спре кълкареа патрией! Аша се ескъ зн рвсвоіѡ днфвріат, дн каре днсъ конфедерациі днпре челе маі фіоросе депредврі де днвстврі фвсеръ квтропіді де пвтереа Рвсіей ші а рецелв Станіслаѡ Попіатовскі. Тоте амъръчвміе рвсвоіѡвлі, а фометеі ші а чвмеі зъчеа греѡ асвпра неферічітеі полоніі. Свте де сате, твдгіме де ораше фвсеръ арсе ші пъръсіте де лъквиторі, днът кълторіаі зіме днпреці фъръ а днътвлі сволет де ом. — О парте а конфедерацилор стрімтораці фвціръ дн пъшвнт тврческ, дар твдді дн еі нічі аічі пвскъ паръ де о мърте преа крвдъ. Анвме ла Балта зна тіе сволете вврваді, фемеі ші првччі фвсеръ твчеладі де рвші; каріі фвкъръ інкврсіе пълъ ші де лок тврческ. Пърта твпібсъ пентръ ачеастъ кълкаре де хотар, свтвдатъ ші де Франда, семтвдвсе къ тот дрептв ші де о првввпвпвпре рвсакъ дн Полоніа, декларъ Рвсіей рвсвоіѡ дн 30. Окт. 1768, каре днѡ пълъ дн ал шеселеа ап, богат де крвзімі, дар преа непорочіт пентръ тврчі, каріі пълъ че пв петъръ ажвта нічі Полоніей, поі дн пачеа дела Квчк-Кайнарце (21. Іуліе 1774) пердвръ твлт ші дела сіамеші. Норокв артелор твсквлевщі децентв арпвжареа Австріей, ва токма ші а Првсіей, де ші ачеаста ера днкъ тот аліатъ в Рвсіа. Австріа днченъ а твдді оціме;

днсъ рецеле Првсіей днѡ маі твлте конферіонде персонале днвте къ Іосіѡ II. декларъ, къ пачеа о доредде, дар тотодатъ есте ші детермінат а рвтънеа крвднчос аліанцей рвседі. Дн контръ Австріа претіндеа къ тот аднвсв, ка Молдавіа ші Цара ротвнеаскъ съ се рептръ пепврат свнт пвтереа тврчілор (ачеа парте а воіерілор, кареа аввсе маі твлтъ прічіѡт а се teme де рвсввпареа пордеі аввкесе а трімте тнмвріѡ депвтаціе де свпвпере ла Петерсвврг*); іар де пв, ста гата а апрінде зн рвсвоіѡ свнверсал спре апвrapeа ачелораші тврчі, дела каріі маі пайнте днсам Австріа свферісе атвтеареле. Атвт де твлт дн пвса де екілівръ! ші ачеа пвсаре аввсе атвччі скъпаре. Се шіе, къ Првсіа дндатъ че ар фі трас Австріа сввіа дн контра Рвсіей, се дндаторасе а днтінде ла ачеаста ажвторіѡ. Австріа маі фвкъ зн паш: еа негодіѡ къ Тврчіа зн трактат де паче ші прімі треі мії пвпці де вані првпвтераці ка деспвгвввпре пентръ рвсвоіѡл, каре ера съ се пърте асвпра Рвсіей. — Днпре ачестеа свшше. реа дн лъвптръ а Полоніей девенісе ла градв чел маі днфрікошат. Кв фвріа партіделор патриотіче се днсоді крввченіа артелор тврчевщі ші рвседі. Квччі адікъ маніфеств свлтапвлі декларасе рвсвоіѡ ші ла тоді пріетініі Рвсіей, апоі Полоніа ера сілітв а фі пріетіна Рвсіей свнт рецеле Попіатовскі іввйтв Катаріней; дн контръ Рвсіа днкъ прівіа дн партіда полонілор „конфедераци“ не пріетініі тврчілор. Рецеле че е дрепт се сіліа къ сволет

*) Безі актеле офіціале дн архіва Длв М. Ко-гвліччанъ, Іаші.

крат аши скъпа статѣа de атътеа реле;
 dar партиделе контраріи адъпате дн Вар-
 шавіа дн деклараръ ка дестронат, зніи кон-
 спіраці дн апъкаръ поптеа ла 3. Ноемвр.
 1771 ши дн дъсеръ къ еі. Скъпареа лѣ
 семълѣ а мѣзне. Аша дар треава вені
 ла атъта, днкът Катаріна II. авѣ дрептате
 а зіче, къ дн Полоніа аі пѣмаі съ те плечі,
 пентрѣ ка съ іаі че'дї плаче. — Не атъчї
 Австріа афлѣ къ кале а ши пѣне тѣпа не
 ачеле ораше дн Счепѣс, не каре Сїцістѣнд
 днтъратѣ ши рецеле Ънгаріеі днкъ ла
 1402 ле зълочїсе Полоніеі, каре зълочїре
 дн 370 ані пѣ се дѣдѣсе вїтѣрїі, апоі ле
 днтрѣпѣ къ Ънгаріа. Прѣсіа тѣкѣ ла фа-
 пта ачѣаста, пентрѣ къ еі дї пѣса фѣрте
 de Сїлезіа, іар Рѣсіа ера дедатѣ, къчї сїн-
 гѣрѣ інтрасе къ трѣпе дн Варшавіа. Аша
 къ днчетѣ се кѣпсе ідеа пѣскѣтѣ de мѣлт,
 de а рѣпе фїекаре къте о парте дн Поло-
 ніа. Дн ал къі кап аѣ рѣсѣрїт маі зѣтеі
 ачѣастѣ ідеа, дн капѣл ределѣі Прѣсіеі,
 саѣ днкъ дн ал татѣ-сѣѣ към аратѣ зніи,
 дн ал харнїкѣлѣі Кавнїд мїністрѣ австріак,
 саѣ къ тот планѣ с'аѣ ескат ши с'аѣ делї-
 пеат дн Ст. Петерсѣврг, пѣ се преа щїе
 сїгѣр; токма дн тѣртѣрїсіреа ределѣі Фрї-
 дерїк II. *) пѣ се пѣте скѣте лѣмѣрїт. Се
 паре тотѣш, къ чел маі греѣ препѣс каде
 асѣпра Прѣсіеі. Днсъ нѣкъ пѣ не пасѣ мѣлт
 de асеменеа черчетѣрї, дестѣл къ фапта е
 фаптѣ комплїнїтѣ къ взна днвоіалѣ а тѣ-
 тѣрор треі пѣтерї вechїне къ Полоніа.

(Ва. зрма.)

*) Oeuvres posth T. III.

Chora din Szathmár.

О лѣме лѣме! към д'ої пѣне пѣме?
 Орї ештї тїкѣлоасѣ, орї ештї порокоасѣ!
 О лѣме лѣме!
 Дерегѣторіа, стареа ши domnia
 De мѣлї се гонеще, пѣлѣ съ свѣршеще,
 О лѣме лѣме!
 Реціи ши 'мѣтраціи зніи сар спре алціи,
 Дара-атѣнчї плѣтеще, сѣдделешї жертѣеще
 О лѣме лѣме!
 Чел остап de царѣ къ тѣлї днтрармате
 Пентр' а са тѣрїре мерѣ ла перїре,
 О лѣме лѣме!
 Іар негодѣторѣл врѣнд сѣі крѣаскъ спорѣл
 Zi дн поанте фаче, п'аре сомн пїчї паче,
 О лѣме лѣме!
 Чел пѣлгар сѣв соаре мѣлтѣ къ сѣдоаре,
 Орї чѣ агонїсеще, къ тоцї днтѣрѣеще,
 О лѣме лѣме!
 Тїперѣаска мїнте мерѣ днпїнте,
 Чел спре жѣдекаре каде дн перзаре!
 О лѣме лѣме!
 Чеї вѣтрѣнї сѣспїнѣ, къ'ї вїаца пїнѣ,
 Ла тормѣнт съ вїтѣ лѣмеа лї съ чѣнтѣ,
 О лѣме лѣме!
 Орї че лѣкрѣрї вѣне фрате везі пре лѣме,
 Астѣзї сѣнт ла мїне, мѣне сѣнт ла тїне,
 О лѣме лѣме!
 О лѣме лѣме! іатѣ къ'дї пѣн пѣме,
 Кѣ ештї тїкѣлоасѣ, іар пѣ порокоасѣ,
 О лѣме лѣме!
 Дакѣ п'аї вїацѣ пїнѣ de дѣлчадѣ,
 Zi ле 'ндѣлѣнгате ши дндѣстѣлате,
 О лѣме лѣме!

Днтѣрт. de Noa

Magazin II. Bd. III. Heft a D
 А. Кѣрд ештї de сѣнт тїнарї зніи днтре алтѣ
 къпрїнде зн дїскѣрс лѣог ши къ тотѣл.
 тересант дѣспре Кенезіатѣрїле ромѣнї.
 de гр. Іосїф Кемеі. Предѣл 36 крї а